

פרשת

יתרו

כ"י שבט
תשע"ו

וקראת לשבת פגוג

עבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

משלחן גבוה

נצל את כוחותיך

אבן יקרה

שבת מלכתא...

שואלים העולם: מדוע השבת נקראת 'שבת המלכה' וכמו שאנו אומרים בפיוט: לכה דודי... בואי כלה בואי כלה שבת מלכתא. וכי מה ענין ה'מלכה' שיך כאן.

בספר "בניהו" לר' יוסף חיים זיע"א ממשיך על זה משל.

מעשה באדם שנתן בד משי יקר מאוד לחייט כדי שיעשה ממנו שבע חליפות יפות ומכובדות לבנו. והנה אחר כמה ימים הביא החייט שש חליפות בגדים ומסרן לבן בעל הבית. לא שם הבן אל לבו, והניח החליפות בארון אשר היה מלוכלך בשמן, ונכתמו כל החליפות וישתנה זיוון והדרן ונתן אותם לכובס, אבל אין אלו בגדים חדשים ומהודרים כבתחילה, ונראו כבגדים פשוטים, למחרת הביא החייט חליפת בגדים נוספת ומהודרת, והזהיר את הבן שישמור עליה היטב.

והנמשל הוא: אדם הראשון בראו הקב"ה ועשה לו כתונת עור מיוחדות בהודן והדרן, וכיון שחטא האדם, אף על פי שעשה תשובה, כבר נכתמו הבגדים. אך כשבאה שבת שמח מאד שבגדי שבת לא נכתמו בחטא, כיון שעדין לא היו עליו, ולכן נקראת שבת "המלכה". אשר בה יהודי מתלבש כבן מלך, ישראל בני מלכים הם, ומאן מלכי - הם חכמי התורה.

אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים וגו'. (כ, יז)

סיפר גיסו של ה"חזון איש" עליו, כי הוא היה בינוני ולא גאון מיוחד, אך מה עמדה לו להיות כה גדול? שקידתו בתורה. והנה כל אדם יש בו כוחות גדולים אלא שהם מכוסים וטמורים בתוכו, וצריך להוציאם מכח אל הפועל. יש אומרים: כי אין אנו מנצלים שלש אחוזי מלמדנו שלנו, אדם יכול לזכור המון תורה, אלא אינו מנוצל דיו. רבותינו במדרש (ויק"ר מצורע פרשה יט) אומרים משל - נכנס אדם לאולם אחד ונשא עיניו וראה שתלוי סל בתיקרה הגבוהה, והתפלא איך הגיע סל זה למעלה, ואיך שיך להורידו, בא הפיקח אמר, וכי לא אדם תלאו? הרי אני גם כן מביא סולם ועולה ומגיע לשם, כך טיפש נכנס רואה מסכת נזיקין שלשים פרקים, כלים שלשים פרקים, אומר, איך אפשר ללמוד כל זה? בא הפיקח אומר, וכי הכל ביום אחד? אלא היום מעט ומחר מעט, עד שלומד הכל, וקובץ על יד ירבה. ע"ש.

וכתב מהר"י (בשער המצוות) שצריך האדם להשלים כל עסק הפרד"ס ולטרוח בה, וזו אחת ממצוות התורה, וצריך להשיגה כמה שידו מגעת או רב שילמדנו, ואם לא עשה כן, הרי חיסר מצוה אחת של תורה, וצריך שיבא בגלגול עד שיטרח בד' בחינות פרדס (פשט רמז דרש סוד) הנ"ל, והוא בכה"ח (סימן קנה אות יב) ועיין נא שם. גם יש מדרש (מדרש משלי פרשה ז) שאומר: שבשעת הדין אומרים לו, ערוך מקרא שקרית ומשנה ששנית וכו', עד ידיעת כסא הכבוד היאך עומד וכו'. א"כ אין לישיב בחיבוק ידיים, אלא לילך מלימוד ללימוד ולהרבות הידיעה, ובזה עושים נחת להקב"ה, וזוכים לעולם הבאר בנחת.

אמנם יש לכל אחד מאתנו "חבילה", כלומר הפרעות וטרדות החיים בכל מעגל השנה, אחד המרבה ואחד הממעיט וכו'. אכן צריך להתחזק ולדעת שהכל לטובה וצריך דוקא מתוך הצרות ומתוך הבלבול, להתאושש ולהרים ראש, ולהתקדם בתורה. גם צריך לדעת שיש בנו כוחות גדולים ויש לנצלם.

ולכך להתחיל בלימודים חדשים בכל פעם, לא כאלה שלומדים מסכת אחת ונתקעים כל הזמן רק בה וחוזרים רק עליה, אלא גמרת זו, גש למסכת אחרת, באומץ ובבטחון עצמי. אפילו לסדר קדשים כמו מסכת זבחים מנחות וכו', לקפוץ גם לורה דעה וחושן משפט, לקפוץ לתלמוד ירושלמי וכו'. הכלל, תמיד לגמור ישן ולהתחיל חדש בלי פחד מדומה, ובלי ענוה פסולה, וחוסר בטחון.

וזהו הרמז בפסוק: "ויאמר משה אל העם אל תיראו" - מלגשת לתורה וללימודים גבוהים. לא בגלל גודלם ולא מפחד ההפרעות "כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים" - הדינים וההפרעות בלימוד באו לנסות ולהעלותכם על נס. "ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" - שהתורה כולה לדעת את רצון ה' ולירא ממנו.

וכמו שפעם באו שרים נכבדים אל בית הרב דוד חיים (נכד הבן איש חי) וראו אצלו ספריה עשירה של מאות ואלפי ספרים, שאלו, מה כל אלה, ענה ואמר: "כל זה, כדי לדעת מה רוצה השם יתברך!" ה' יזכנו להתחזק בבקאות בכל התורה, אמן.

שבת שלום ומבורך!

ירושלים

הדלקת נרות: 16.55
לנוהגים 40 דק': 16.35
צאת שבת: 17.47 ר"ת 18.22

תל אביב

הדלקת נרות: 16.52
צאת שבת: 17.44
רבנו תם: 18.18

באר שבע

הדלקת נרות: 16.55
צאת שבת: 17.47
רבנו תם: 18.21

עלון השבוע

נתרם לדיווג הגון:

אורית בת חנה

ואפרת בת חנה

ע"י החפץ בעילום שמו

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה

ברכת 'אשר יצר' אחרי עניית 'ברכו'
שאלה: מי שענה 'ברכו' שלפני ערבית, האם יכול לברך 'אשר יצר' כשחושש שישכח עד אחר התפלה.
תשובה: נראה דאפשר.

ברכת 'אשר יצר' בין נטילה להמוציא
שאלה: מי שנטל ידיו לסעודה, ויש לו ברכת 'אשר יצר', האם יכול לברכה בין הנטילה להמוציא.
תשובה: מותר, כיון שיש חשש שכחה, והרי יש מתירין להפסיק בין נטילה להמוציא.

ברכת הטוב והמטיב על קניית דירה
שאלה: מי שקנה דירה חדשה ואינו נכנס לגור בה האם יברך "הטוב והמטיב", ומתי?
תשובה: עצם הקנייה היא שמחה ולכן יברך, שהרי מיד ראוי ליהנות בה, (ע' סימן רכג סעיף ג-ד). [נעוין בספר החדש 'מלא ידינו מברכות' עמוד לן].

ניתן לשלוח שאלות לכבוד מורנו הרב שליט"א למייל המערכת ויפורסמו בהמשך אי"ה.

לקראת שבת

זמן הקניות לשבת

א. מצות קניית המאכלים לשבת מתחילה כבר מתחילת השבוע, וכמו שאמרו במסכת ביצה (דף טז): אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר 'זו לשבת'. מצא אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר 'ברוך ה' יום יום'. ע"כ. הנה לנו מנהג שמאי הזקן לקנות לכבוד שבת מתחילת השבוע. והפוסקים קבעו שטוב לנהוג כשמאי הזקן, שגם הלל מודה לו שיש מעלה בדבר. והעידו שכך המנהג בקהילות ישראל.

ב. הנהוג במנהג זה מקיים מצות עשה 'זכור את יום השבת', שדרשו חז"ל: תהא זוכרו מאחד בשבת, שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת. וגם זוכה על ידי זה לעשירות גדולה, כמסופר בגמרא מסכת שבת (דף ק"ט): אמר רבי חייא בר אבא, פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא, והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו, וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו, ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים, וכשמניחים אותו אומרים 'לה' הארץ ומלואה' וגו', וכשמסלקין אותו אומרים 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'. אמרתי לו: בני, במה זכית לכך? אמר לי: קצב הייתי, ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי 'זו תהא לשבת'. אמרתי לו: אשריך שזכית, וברוך המקום שזיכך לך.

ג. הנהגה זו - לקנות כבר מתחילת השבוע - היא רק בדבר שיש ספק אם יוכל להשיג אותו סמוך לשבת, וכל שכן אם ידוע שלא יוכל להשיג כלל, אבל דבר שברור שיהיה ניתן להשיג סמוך לשבת אין לקנותו מתחילת השבוע, אלא ביום ששי וכדלהלן.

(מתוך הספר 'לעשות את השבת' לרכישת הספר: 0584456041)

מעשה שהיה

זעקת השבת של ה"חפץ חיים"

שנה אחת ביום השנה לפטירת ה"חפץ חיים" הרצה רב במיאמי שבארה"ב על חייו ופעליו של ה"חפץ חיים", אחרי ששרטט קווים לדמותו הגדולה תוך כדי סיפור מעשים שונים, אמר הרב למאזיניו: יש באמתחתי סיפור נוסף אך אני מהסס אם לספרו, כיון שאני יודע רק חלק ממנו, לבסוף החליט לספרו בנמקו את הדבר בכך, שאפילו סיפור שאינו מושלם על ה"חפץ חיים" יש בו בודאי מסר כלשהו. ואז סיפר על בחור שלמד בישיבה בראדון, שנמצא מעשן סיגריה ביום השבת. רבני הישיבה החליטו להוציא את הבחור מהישיבה, ומשמע זאת ה"חפץ חיים" הוא ביקש שהבחור יסור לביתו בטרם יעזוב את הישיבה. כאן הפסיק הרב את סיפורו, ואמר, איני יודע מה אמר ה"חפץ חיים" לאותו נער, בשיחה שהיתה קצרה ביותר. הייתי מוכן לשלם הון רב כדי לדעת מה נאמר שם, כי סופר לי שנודע שאותו נער לא חילל יותר את השבת! כמה נפלא היה, סיים הרב ואמר, אילו יכולנו להתחזק בדברים המופלאים שחוללו מהפכה באותו צעיר, כשסיים הרב את הסיפור המשיך בהרצאתו.

לאחר ההרצאה התרוקן האולם מיושבי, רק זקן אחד נשאר יושב על מקומו מכונס בתוך עצמו. הרב הבחין באיש וניגש אליו ושאל אותו האם הוא חש ברע. מנין אתה מכיר את הסיפור על הבחור שעישן? שאל האיש, השיב הרב, איני זוכר מי סיפר לי אותו. הזקן הביט ברב במבט מבויש, ואמר: אני הייתי אותו בחור, הרב נדהם מצירוף המקרים שזימנה כאן יד ההשגחה, וציפה בסקרנות להמשיך הדברים. אט אט שב האיש לאיתנו מההלם וההתרגשות שאפפו אותו, עד שפתח פיו ואמר, בא ואספר לך את המשך הסיפור.

בחור צעיר לימים הייתי, וה"חפץ חיים" היה אז בשנות השמונים לחייו, פחדתי מאד מהפגישה עמו, אך לא היתה לי ברירה. נכנסתי לבית, והנה הוא הופיע לקראתי. הוא היה נמוך קומה, ואף שהייתי נער הוא הגיע רק עד כתפי. הוא לקח את ידי, ולחץ אותה ברגש ובחום בין שתי כפות ידיו. הוא הגביה את ידיו עד פניו, וכשהבטתי בפניו הרכות, עיניו נעצמו לרגע. כאשר חזר ופתחן ראיתי שהן מלאות בדמעות. ואז אמר לי בקול שקט ורווי כאב, "שאבעס..." והחל לבכות. ושוב תפס את שתי ידי בידיו הרוטטות וחזר ואמר: "שאבעס... הייליגער שאבעס!" (=שבת הקדושה!). לבי החל להלום בחזקה, והפחד שהיה לי מתחילה, גבר עוד יותר. ואף שאחז בידי ברפיון, חשתי כאילו אני כבול בשלשלאות ברזל. דמעות זלגו על לחיי ו אחת מהן התגלגלה ונשרה עד שצנחה על ידי. הרגשתי כאילו היא חופרת בור, החודר עמוק לתוך בשרי. כשאני חושב היום על אותן דמעות, אני יכול לחוש עדין את החום שלהן. קשה לי לתאר, סיים האיש, את ההרגשה הנוראה שהרגשתי כאשר ידעתי שאני הוא הגורם לכך שהצדיק הגדול יבכה. אך מצורת התוכחה, אשר הכילה מלים ספורות בלבד, נוכחתי לדעת שהוא אינו כועס, אלא עצוב ומאוכזב על שמעלתי בבטחוני בי. נראה היה בעליל שהוא חושש מהתוצאות של מעשי.

כאן השתתק הזקן, ושקע בים של מחשבות. הנער הצעיר לעולם לא סלח לעצמו על כך שגרם לצדיק הישיש כאב שכזה והיום כשהוא עצמו איש זקן, הוא מלטף את ידו אשר נעשתה בה הצלקת המדומה של דמעה דואבת, צלקת זו הפכה לאות קבוע לשמירת השבת למשך כל ימי חייו.

(לקח טוב סי' סביב שולחנו של המגיד).

ניתן לתרום להפצת העלון
בכל רחבי הארץ
לרפ"ש / לע"נ / להצלחת.
וכן פרסום עסקים
טל: 054-8486947

גרפיקה ועימוד:
054-8486947

לקבלת העלון במייל שלחו:
wekarata@gmail.com